

Швед В. В.

*кандидат економічних наук, професор,
Вінницький соціально-економічний інститут
Університету «Україна»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5497-0975>*

Матяш О. Д.

*магістрант
Вінницького соціально-економічного інституту
Університету «Україна»*

Shved Vadym

*PhD in Economy, Professor
Vinnytsia Institute University «Ukraine»*

Matjash Olegh

*Master's Student
Vinnytsia Institute University «Ukraine»*

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ (МІЖНАРОДНОЇ) ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Стаття присвячена вивченню питань законодавчого регулювання зовнішньоекономічної (міжнародної) діяльності суб'єктів господарювання в Україні. В пергу чергу досліджується правова природа здійснення міжнародних операцій, зокрема вивчається сутність поняття зовнішньоекономічна діяльність. Приділяється увага основним принципам регулювання зовнішньоекономічної діяльності, що містяться не тільки у вітчизняній нормативній базі, але й у міждержавних або наддержавних угодах (договорах, конвенціях). Також аналізується суб'єктний склад зовнішньоекономічної діяльності. Особливу увагу автори приділяють видам зовнішньоекономічної діяльності. Зокрема, наголошується, що в законодавстві України міститься доволі широкий перелік дозволених видів міжнародних операцій, при чому перелік заборонених операцій є вичерпним. У базовому Законі, що регулює зовнішньоекономічну діяльність, не має прямої заборони на здійснення міжнародних (зовнішньоекономічних) операцій із російською федерацією, аналіз іншої наявної законодавчої бази виявив що основний перелік заборон стосується лише інформаційної діяльності, а також накладено ембарго на російський імпорт. Тобто зовнішньоекономічна діяльність із російською федерацією та білоруссю залишається остаточно нерегульованою, а наявні обмеження та заборони розпорошені по багатьох нормам, актам та договорам. Також автори наголошують на потенційній конфліктогенності використання останніх редакцій правил ІНКОТЕРМС, оскільки аналіз наявної української законодавчої бази виявив, що не має офіційного перекладу, тлумачення особливостей або унормування практики застосування даних правил українськими суб'єктами господарювання.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, міжнародні операції, законодавче регулювання, ІНКОТЕРМС.

Вступ та постановка проблеми. Зовнішньоекономічна (міжнародна) діяльність останнім часом зазнала доволі значних змін, зважаючи на події після 24 лютого 2022 року. Тому, не зважаючи на доволі ґрунтовне вивчення даної теми необхідно систематично аналізувати законодавчі зміни, виділяючи новели та визначаючи проблемні ситуації, що потребують вирішення. Саме вивчення цієї проблеми і присвячена дана стаття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення законодавчого регулювання зовнішньоекономічної діяльності присвячено праці багатьох вчених: Подцерковного О.П., Зятіної Д.В., Бойченко Е.Г., Попелюк В.П. [1], Камлика М.І. [2], Довбиша В.А. [3], Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. [4], Матвєєва М.В., Лебедченко В.В., Гайдай Г.Г. [5], Скрипник С., Процевят О., Воронової О. [6] та інших. Проте, як ми вже зазначали, зміна умов господарювання вимагає адекватної та своєчасної законотвірчої реакції до унормування зовнішньоекономічної діяльності, а отже і потребує постійного вивчення.

Мета статті. Основною метою даного дослідження є аналіз існуючого регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сучасних умовах господарювання.

Результати дослідження. Управління зовнішньоекономічними операціями є одним з складників міжнародного менеджменту та менеджменту зовнішньоекономіч-

ної діяльності. Природно, що за умов здійснення таких операцій постає нагальне питання дотримання існуючих нормативних та законодавчих вимог державного, міждержавного та наддержавного характеру.

Основним законодавчим актом, що взагалі уможливує здійснення зовнішньоекономічної або міжнародної діяльності є Конституція України, в якій у 92 статті визначається що «Виключно законами України визначаються засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи» [7].

Відповідно до вимог даної статті, у 1991 році було прийнято Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». В преамбулі цього закону прямо зазначається: «Верховна Рада України, виходячи з положень Конституції (Основного Закону) України, Декларації про державний суверенітет України, Закону України «Про економічну самостійність Української РСР» та загальноновизначених міжнародних норм і правил, враховуючи, що однією з засад реалізації державного суверенітету України є її самостійність при здійсненні та регулюванні зовнішньоекономічних відносин, беручи до уваги зобов'язання, взяті Україною в рамках міжнародних договорів України та інших угод...». Тобто, законодавець вже на початку процесу унормування зовнішньоекономічної діяльності чітко визначив окреслені регулятивні межі даної діяльності [8].

У 2003 році була прийнята перша редакція Господарського кодексу України, в якому питанням регулювання зовнішньоекономічної діяльності приділено окрему статтю – 68 та Розділ VII «Зовнішньоекономічна діяльність». Враховуючи усталену юридичну практику застосування законодавчих норм, спершу проаналізуємо норми Господарського кодексу.

Так, у статті 68 даного Кодексу зазначається, що підприємство самостійно здійснює зовнішньоекономічну діяльність, яка є частиною зовнішньоекономічної діяльності України і регулюється законами України, іншими прийнятими відповідно до них нормативно-правовими актами [9].

Тобто, дана норма змістовною доповнює принцип свободи підприємницької діяльності та чітко визначає межі такої діяльності. Також в цій нормі визначається, що порядок використання коштів підприємства в іноземній валюті визначається цим Кодексом та іншими законами. Крім того, підприємство, яке здійснює зовнішньоекономічну діяльність, може відкривати за межами України свої представництва, філії та виробничі підрозділи, утримання яких здійснюється за кошти підприємства.

Якщо звернутись до самого визначення поняття зовнішньоекономічна діяльність то в Господарському кодексі міститься таке визначення: «Зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання є господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном, зазначеним у частині першій статті 139 цього Кодексу, та/або робочою силою». У відповідному Законі – «Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами» [9].

Тобто, ми можемо стверджувати що обидві норми є взаємодоповнюючими та такими що додатково розкривають свій зміст у текстах означених законодавчих актів.

В Господарському кодексі зазначається, що зовнішньоекономічна діяльність провадиться на принципах свободи її суб'єктів добровільно вступати у зовнішньоекономічні відносини, здійснювати їх у будь-яких формах, не заборонених законом, та рівності перед законом усіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Тобто наводяться лише загальні вимоги, які потребують відповідної конкретизації, яка наведена у Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [9].

Так, принципами зовнішньоекономічної діяльності є:

- принцип суверенітету народу України у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;
- принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва;
- принцип юридичної рівності і недискримінації;
- принцип верховенства закону;
- принцип захисту інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- принцип еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу при ввезенні та вивезенні товарів [8].

Відзначимо, що крім цих принципів зовнішньоекономічна (міжнародна) діяльність суб'єктів господарювання може регулюватися й іншими принципами, що відображені у міждержавних або наддержавних угодах. Але обов'язковою умовою застосування таких принципів є їх законодавче визнання Верховною Радою України (Договори про зони вільної торгівлі) або ж ратифікація відповідних конвенцій (Регіональна Конвенція про пан-європейське середземноморські преференційні правила походження;

Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами; Конвенція про відкрите море тощо).

Розглядаючи питання регулювання зовнішньоекономічної діяльності варто також зосередитись на розумінні того хто ж саме може бути учасником таких міжнародних операцій. Господарський кодекс визначає, що суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності є:

суб'єкти господарювання, зазначені в пунктах 1, 2 частини другої статті 55 цього Кодексу тобто:

- господарські організації – юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

- громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

А також державні замовники у сфері оборони [9].

В статті 3 Закону України Про зовнішньоекономічну діяльність» наводиться більш широке тлумачення суб'єктів ЗЕД в першу чергу стосовно фізичних та юридичних осіб [8]:

- фізичні особи – громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які мають цивільну правоздатність і дієздатність згідно з законами України і постійно проживають на території України;

- юридичні особи, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України (підприємства, організації та об'єднання всіх видів, включаючи акціонерні та інші види господарських товариств, асоціації, спілки, концерни, консорціуми, торговельні дома, посередницькі та консультативні фірми, кооперативи, кредитно-фінансові установи, міжнародні об'єднання, організації та інші), в тому числі юридичні особи, майно та/або капітал яких є повністю у власності іноземних суб'єктів господарської діяльності;

- об'єднання фізичних, юридичних, фізичних і юридичних осіб, які не є юридичними особами згідно з законами України, але які мають постійне місцезнаходження на території України і яким цивільно-правовими законами України не заборонено здійснювати господарську діяльність;

- структурні одиниці іноземних суб'єктів господарської діяльності, які не є юридичними особами згідно з законами України (філії, відділення, тощо), але мають постійне місцезнаходження на території України;

- спільні підприємства за участю суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України;

- державні замовники у сфері оборони;
- інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України.

Тобто, ми бачимо доволі широкий спектр учасників які можуть приймати участь у зовнішньоекономічній (міжнародній) діяльності.

Стосовно видів зовнішньоекономічної діяльності то Господарський кодекс визначає, що усі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають право на здійснення будь-яких видів зовнішньоекономічної діяльності і зовнішньоекономічних операцій, якщо інше не встановлено законом. Тобто прямо реалізується норма, що дозволено все, що прямо не заборонено законодавством.

Натомість в означеному Законі перелічені основні види зовнішньоекономічної діяльності, і наведений перелік не є вичерпним:

- експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили;
- надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності, в тому числі: виробничих, транспортно-експедиційних, страхових, консультативних, маркетингових, експортних, посередницьких, брокерських, агентських, консигнаційних, управлінських, облікових, аудиторських, юридичних, туристських та інших, що прямо і виключно не заборонені законами України; надання вищезазначених послуг іноземними суб'єктами господарської діяльності суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності України;

- наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності; навчання та підготовка спеціалістів на комерційній основі;

- міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами у випадках, передбачених законами України;

- кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності; створення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності банківських, кредитних та страхових установ за межами України; створення іноземними суб'єктами господарської діяльності зазначених установ на території України у випадках, передбачених законами України;

- спільна підприємницька діяльність між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності, що включає створення спільних підприємств різних видів і форм, проведення спільних господарських операцій та спільне володіння майном як на території України, так і за її межами;

- підприємницька діяльність на території України, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності з боку іноземних суб'єктів господарської діяльності; аналогічна діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за межами України;

- організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, конференцій, симпозіумів, семінарів та інших подібних заходів, що здійснюються на комерційній основі, за участю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності; організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібно торгівлі на території України за іноземну валюту у передбачених законами України випадках;

- товарообмінні (бартерні) операції та інша діяльність, побудована на формах зустрічної торгівлі між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;

- орендні, в тому числі лізингові, операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;

- операції по придбанню, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, регульованих грошових ринках та на міжбанківському валютному ринку;

- роботи на контрактній основі фізичних осіб України з іноземними суб'єктами господарської діяльності як на території України, так і за її межами; роботи іноземних фізичних осіб на контрактній оплатній основі з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності як на території України, так і за її межами;

- інші види зовнішньоекономічної діяльності, не заборонені прямо і у виключній формі законами України.

Тобто, наводиться доволі широкий перелік видів міжнародної діяльності, які в цілому охоплюють всі можливі форми її реалізації. Проте, варто відзначити, що в статті 17 цього ж Закону наводиться вичерпний перелік заборонених видів зовнішньоекономічної (міжнародної) діяльності [8]:

- експорт з території України предметів, які становлять національне, історичне, археологічне або культурне надбання українського народу, що визначається згідно із законами України;

- імпорт або транзит будь-яких товарів, про які заздалегідь відомо, що вони можуть завдати шкоди суспільній моралі, здоров'ю чи становити загрозу життю населення, тваринному світу та рослинам, або призвести до заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу, якщо стосовно транзитних товарів не вжито необхідних заходів для запобігання такої шкоди;

- імпорт продукції та послуг, що містять пропаганду ідей війни, расизму та расової дискримінації, геноциду тощо, які суперечать відповідним нормам Конституції України;
- експорт природних ресурсів, які вичерпуються, якщо обмеження також застосовуються до внутрішнього споживання або виробництва;

- експорт та імпорт товарів, які здійснюються з порушенням прав інтелектуальної власності;
- експорт з території України товарів у межах виконання рішень Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй про застосування обмежень або ембарго на поставки товарів у відповідну державу.

Варто звернути увагу, що в цьому законі не має прямої заборони на здійснення міжнародних (зовнішньоекономічних) операцій із російською федерацією. Лише в статті 29 містяться певні обмеження які можуть бути уведені проти держави, яка визнана Верховною Радою України державою-агресором та/або державою-окупантом [8].

Загалом якщо проаналізувати чинну законодавчу базу, то не існує прямої та однозначної заборони на здійснення міжнародних операцій з росією або білоруссю. Так, наявні акти, як то Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора» [10] та Закон України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну» [11] переважно стосуються питань інформаційної політики, Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України» [12] забороняє види діяльності із тимчасово окупованими територіями, які юридично залишаються територією держави Україна.

Єдиним нормативним актом що забороняє здійснення зовнішньоторговельних операцій із російською федерацією є Постанова Кабінету Міністрів України «Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації» [13], при чому аналогічної заборони стосовно експорту авторами не знайдено.

Також побіжний аналіз законодавчої бази дозволяє стверджувати, що питання міжнародної діяльності в контексті відносин із білоруссю та росією однозначно не врегульовано. Багато питань щодо взаємовідносин містяться у денонсованих договорах, які мали б відповідати чинному законодавству України, або в рішеннях РНБО яким накладаються санкції на конкретних суб'єктів господарювання. Зважаючи, що зовнішньоекономічна (міжнародна) діяльність не зводиться лише до імпортно-експортних операцій з товарами, доцільно законодавчо унормувати всі види зовнішньоекономічної діяльності принаймні в межах повноважень Кабінету Міністрів, що вплива-

ють з норм вже згадуваної статті 29 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Окрім проаналізованих нами законодавчих актів питання зовнішньоекономічної діяльності також регулюються і такими законами, як: Закон України «Про валюту та валютні операції» [14], Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» [15], Закон України «Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності» [16], Закон України «Про режим іноземного інвестування» [17] та іншими нормативно-правовими актами.

Мета цієї статті не полягає у аналізі всієї законодавчої бази з питань регулювання зовнішньоекономічної діяльності, проте ми не можемо не зупинитися на використанні правил ІНКОТЕРМС – міжнародних комерційних умов, зведення правил з тлумачення найбільш широко використовуваних торговельних термінів (умов) в міжнародній торгівлі.

Законодавець у статті 265 Господарського кодексу України зазначає, що «Сторони для визначення умов договорів поставки мають право використовувати відомі міжнародні звичаї, рекомендації, правила міжнародних органів та організацій, якщо це не заборонено прямо або у виключній формі цим Кодексом чи законами України». Цю норму можна трактувати як дозвіл на використання означених правил ІНКОТЕРМС, проте прямого законодавчого врегулювання умов, обставин або обмежень використання даних правил в українському законодавстві не існує [9].

Так, в реєстрі законодавчих актів України містяться офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати в редакції 2000 року [18], аналогічні правила в редакції 2010 року відсутні, міститься лише інформація стосовно того, що Incoterms® є зареєстрованою торговельною маркою Міжнародної торгової палати (International Chamber of Commerce, ICC). Верховна Рада України не має письмового дозволу на відтворення чи копіювання цього документа [19]. Стосовно ж редакції 2020 року будь-яка інформація взагалі відсутня.

Єдиним нормативним документом, що хоч якось унормовує порядок та умови використання означених

правил є листи Міністерства України від 10.06.2011 р. № 4201-24/939 [20] та від 18.07.2011 р. № 4201-26/1134 [21]. В них зазначається, що суб'єкти господарювання можуть укласти контракти, використовуючи при цьому правила ІНКОТЕРМС будь-якої редакції, погодженої сторонами контракту, у тому з використання термінів для внутрішньої та міжнародної торгівлі у редакції 2010 року, які розпочали застосовуватись у світі з 01.01.2011 р.

Ще раз наголосимо, що офіційного унормування використання даних правил в редакції 2020 року не існує.

Таким чином з одного боку, держава дозволяє використовувати дані правила, з іншого – жодним чином не регламентує порядок їх застосування не наводячи офіційного перекладу чи тлумачення. Тобто, до певного чину виникає правова колізія за якої учасники ринку мають керуватись інформацією яка подана на сайті “Міжнародне законодавство ІНКОТЕРМС” [22], при чому жодного підтвердження тому що це дійсно офіційний сайт, наявна на ньому інформація має нормотворчий характер та може використовуватись сторонами в зовнішньоекономічній діяльності авторам знайти не вдалось.

Вважаємо, що така ситуація є доволі конфліктогенною, тому державі доцільно унормувати порядок використання даних правил надавши офіційний переклад та тлумачення у всіх редакціях що дозволяються до використання.

Висновки. Отже, можна стверджувати, що питання зовнішньоекономічної (міжнародної) діяльності українських суб'єктів господарювання потребують додаткового врегулювання. Незважаючи на доволі якісну унормованість цієї діяльності, останні виклики спричинили необхідність доопрацювання наявної нормативно-правової бази. Насамперед необхідно остаточно врегулювати питання здійснення зовнішньоекономічних операцій із державою-агресором та/або державою-окупантом чітко визначивши заборону означених операцій в будь-якій формі на рівні, як мінімум, відповідної постанови Кабінету Міністрів. Крім того, необхідно приділити увагу унормуванню порядку використання правил ІНКОТЕРМС, надавши офіційний переклад та тлумачення у всіх редакціях що дозволяються до використання.

Список використаних джерел:

1. Подцерковний О.П., Зятіна Д.В., Бойченко Е.Г., Попелюк В.П. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навчально-методичний посібник. Одеса : НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
2. Камлик М.І. Зовнішньоекономічна діяльність та митна справа : Збірник нормативних актів. Київ : Атака, 2014. 680 с.
3. Довбиш В.А. Зовнішньоекономічний договір (контракт) купівлі-продажу: правове регулювання : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2013. 248 с.
4. Рум'янцев А.П., Рум'янцева Н.С. Зовнішньоекономічна діяльність. Київ : ЦУЛ, 2014. 377 с.
5. Матвеев М.В., Лебедченко В.В., Гайдай Г.Г. Регулювання ЗЕД в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 5. С. 232–245.
6. Скрипник С., Процевят О., Воронова О. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47>
7. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 10.09.2022).
8. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 15.09.2022).
9. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 12.09.2022).
10. Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-20#Text> (дата звернення: 16.09.2022).
11. Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text> (дата звернення: 16.09.2022).
12. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2217-20#Text> (Дата звернення 16.09.2022).
13. Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації : Постанова Кабінету Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 18.09.2022).
14. Про валюту і валютні операції : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 18.09.2022).

15. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text> (дата звернення: 18.09.2022).
16. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text> (дата звернення: 18.09.2022).
17. Про режим іноземного інвестування : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18.09.2022).
18. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text (дата звернення: 20.09.2022).
19. Інкотермс 2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_014#Text (дата звернення: 20.09.2022).
20. Лист Мінекономіки України від 10.06.2011 р. № 4201-24/939.
21. Лист Мінекономіки України від 18.07.2011 р. № 4201-26/1134.
22. ІНКОТЕРМС 2020. URL: <https://incoterms2020.com.ua/> (дата звернення: 20.09.2022).

References:

1. Podcerkovnyj O.P., Zjatina D.V., Bojchenko E.Gh., Popeljuk V.P. (2021) *Pravove rehuljuvannja zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti: navchaljno-metodychnyj posibnyk* [Legal regulation of foreign economic activity: educational and methodological manual]. Odesa: NU «OJuA», 166 p.
2. Kamlyk M.I. (2014) *Zovnishnjoekonomichna dijalnistj ta mytna sprava: Zbirnyk normatyvnykh aktiv* [Foreign economic activity and customs affairs: Collection of normative acts]. Kyiv: Ataka, 680 p.
3. Dovbysh V.A. (2013) *Zovnishnjoekonomichnyj doghovir (kontrakt) kupivli-prodazhu: pravove rehuljuvannja: monohrafija* [Foreign economic agreement (contract) of purchase and sale: legal regulation: monograph]. Vinnycja: VNTU, 248 p.
4. Rum'jancev A.P., Rum'janceva N.S. (2014) *Zovnishnjoekonomichna dijalnistj* [Foreign economic activity]. Kyiv: CUL, 377 p.
5. Matvejev M.V., Lebedchenko V.V., Ghajdaj Gh.Gh. (2022) *Rehuljuvannja ZED v umovakh vijny* [Regulation of foreign trade in conditions of war]. *Naukovi perspektyvy*, vol. 5, pp. 232–245.
6. Skrypnyk S., Procevat O., Voronova O. (2022) *Osoblyvosti rehuljuvannja zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti v umovakh vojennoho stanu* [Peculiarities of regulation of foreign economic activity in the conditions of martial law]. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-47>
7. *Konstytucija Ukrainy* [Constitution of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed 10 September 2022).
8. *Pro zovnishnjoekonomichnu dijalnistj: Zakon Ukrainy* [About foreign economic activity. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (accessed 15 September 2022).
9. *Ghospodarskyj kodeks Ukrainy* [Economic Code of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (accessed 12 September 2022).
10. *Pro vnesennja zmin do dejakych zakoniv Ukrainy shhodo zaborony vygotovlennja ta poshyrennja informacijnoji produkciji, sprjamovanoji na propaghuvannja dij derzhavy-aghresora: Zakon Ukrainy* [On the introduction of changes to some laws of Ukraine regarding the ban on the production and distribution of information products aimed at promoting the actions of the aggressor state. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-20#Text> (accessed 16 September 2022).
11. *Pro zaboronu propagandy rosijjskogho nacystjskogho totalitarnogho rezhymu, zbrojnoji aghresiji Rosijsjkoi Federaciji jak derzhavy-terorysta proty Ukrainy, symvoliky vojennoho vtorghnennja rosijjskogho nacystjskogho totalitarnogho rezhymu v Ukrainu: Zakon Ukrainy* [On the prohibition of propaganda of the Russian Nazi totalitarian regime, the armed aggression of the Russian Federation as a terrorist state against Ukraine, symbols of the military invasion of the Russian Nazi totalitarian regime in Ukraine. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text> (accessed 16 September 2022).
12. *Pro vnesennja zmin do dejakych zakoniv Ukrainy shhodo rehuljuvannja pravovogho rezhymu na tymchasovo okupovaniij terytoriji Ukrainy: Zakon Ukrainy* [On making changes to some laws of Ukraine regarding the regulation of the legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2217-20#Text> (accessed 16 September 2022).
13. *Pro zastosuвання zaborony vvezennja tovariv z Rosijsjkoi Federaciji. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy* [On the application of the ban on the import of goods from the Russian Federation. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-%D0%BF#Text> (accessed 18 September 2022).
14. *Pro valjutu i valjutni operaciji: Zakon Ukrainy* [About currency and currency transactions. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (accessed 18 September 2022).
15. *Pro zakhyst nacionaljnogho tovarovyrobnyka vid dempingovogho importu: Zakon Ukrainy* [On the protection of the national producer from dumping imports. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/330-14#Text> (accessed 18 September 2022).
16. *Pro rehuljuvannja tovarobminnykh (barternykh) operacij u ghaluzi zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti: Zakon Ukrainy* [On the regulation of commodity exchange (barter) operations in the field of foreign economic activity. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text> (accessed 18 September 2022).
17. *Pro rezhym inozemnogho investuvannja: Zakon Ukrainy* [About the regime of foreign investment. Law of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed 18 September 2022).
18. *Incoterms Oficijni pravyla tлумачення торговельних термінів Mizhnarodnoji torghovoji palaty* [Incoterms Official rules of interpretation of trade terms of the International Chamber of Commerce]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text (accessed 20 September 2022).
19. *Incoterms 2010* [Incoterms 2010]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_014#Text (accessed 20 September 2022).
20. *Lyst Minekonomiky Ukrainy vid 10.06.2011 № 4201-24/939* [Letter from the Ministry of Economy of Ukraine dated 10.06.2011 № 4201-24/939].
21. *Lyst Minekonomiky Ukrainy vid 18.07.2011 p. № 4201-26/1134* [Letter from the Ministry of Economy of Ukraine dated 18.07.2011 p. № 4201-26/1134].
22. *ІНКОТЕРМС 2020* [INCOTERMS 2020]. Available at: <https://incoterms2020.com.ua/> (accessed 20 September 2022).

LEGISLATIVE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC (INTERNATIONAL) ACTIVITIES

Summary. The article is devoted to the study of issues of legislative regulation of foreign economic (international) activities of economic entities in Ukraine. First, the legal nature of international transactions is examined, in particular, the essence of the concept of foreign economic activity is studied, it is noted that the main normative acts that regulate foreign economic (international) activity in Ukraine are the Economic Code of Ukraine and the law of the same name. Attention is paid to the main principles of regulation of foreign economic activity contained not only in the domestic regulatory framework but also in interstate or supranational agreements (treaties, conventions). Also, based on the analysis of the existing regulatory framework, the subject composition of foreign economic activity is analyzed. The authors pay special attention to types of foreign economic activity. In particular, it is emphasized that the legislation of Ukraine contains a fairly wide list of permitted types of international transactions, while the list of prohibited transactions is exhaustive. In the basic Law regulating foreign economic activity, there is no direct ban on the implementation of international (foreign economic) operations with the Russian Federation, the analysis of other existing legal frameworks revealed that the main list of prohibitions concerns only information activities, and an embargo is imposed on Russian imports. That is, foreign economic activity with the Russian Federation and Belarus remains completely unregulated in the conditions of martial law and ongoing aggression, and the existing restrictions and prohibitions are scattered over a multitude of norms, acts, and treaties, or remain in the plane of moral and ethical relations. Also, the authors emphasize the potential conflict of the use of the latest editions of the INCOTERMS rules, since the analysis of the existing Ukrainian legislative framework revealed that it does not have an official translation, interpretation of specifics, or normalization of the practice of applying these rules by Ukrainian business entities.

Key words: foreign economic activity, international operations, legislative regulation, INCOTERMS.